

Primul ajutor în caz de rănire

Richard Coomer

Membru al Colegiului Regal de Chirurgie Veterinară

Leziunile reprezintă o realitate greu de evitat cu care se confruntă posesorul de cai. În ciuda celei mai bune îngrijiri posibile, caii tot găsesc o modalitate de a se răni și de multe ori nici nu trebuie să-și dea prea mult silința. În timp ce unele răni se vindecă excelent, altele se vindecă extrem de greu și de încet; există cazuri tragice când, cu toți banii din lume, leziunile nu se mai vindecă niciodată. Tratamentul administrat în primele ore de la vătămare este pasul cel mai important spre o vindecare rapidă și sigură. Ironic, un astfel de tratament este rareori administrat de către veterinar, ci mai degrabă de stăpîni îngrijorați dornici să fie de folos. Alte tipuri de leziuni nu sunt tratate deloc, cu aceleași rezultate dezastruoase. Veterinarul are așadar o responsabilitate imensă. În acest articol voi sublinia cîteva din tipurile de leziuni care apar la cai și voi enumera principalele măsuri de prim ajutor în caz de rănire.

Tipuri de leziuni

Traumele pot fi provocate de obiecte ascuțite sau neascuțite; leziunile pot fi abraziuni, lacerări sau leziuni prin înțepare, în funcție de profunzimea și suprafața ariei afectate. Abraziunile sunt cele mai superficiale răni, asemănătoare zgîrieturilor la om. Un exemplu de acest tip apare în Fig. 1. Aceste tipuri de leziuni trebuie curățate cu apă sărată și o cremă antiseptică ușoară poate fi aplicată; aceste creme sunt destul de ieftine și par să dureze o veșnicie. Achiziționați cremele potrivite urmînd sfatul veterinarului sau și mai bine procurîndu-le chiar de la acesta.

Lacerările sunt cel mai des întîlnite leziuni la cai. Au tendința de a se vindeca mai repede prin coasere, dar cele de pe corp se vindecă destul de bine și fără. Lacerările care survin în partea inferioară a membrilor sunt mai expuse infecțiilor din cauza contaminării. De asemenea, există mai multă tensiune asupra lor din cauză că pielea este foarte întinsă. Deseori rănilor se deschid din nou după coasere din cauza mișcării. Aceste răni pot fi învelite în ghips, dar veterinarul vă va sfătui care e cea mai bună soluție.

Rănilor prin înțepare pot fi dezastruoase din cauză că trec foarte ușor neobservate, distrugînd țesuturi profunde. Lacerările se întîmplă în urma unor anumite tipuri de traumă și în anumite zone anatomice. Rănilor prin jupuire sunt cele în care pielea membrilor inferioare este îndepărtată de pe structurile interioare, acțiunea aducînd cu scoaterea unei mănuși. Cel mai adesea, rănilor prin jupuire survin pe tibia membrului posterior și pe jaret, sunt de obicei cauzate de garduri electrice și din sîrmă ghimpată. Un exemplu de o astfel de leziune este arătat în Fig. 2. Desigur, prevenția este în toate cazurile preferabilă tratamentului; evitarea gardurilor electrice și din sîrmă ghimpată ar economisi sute de mii de lire pe an.

Leziunile prin înțepare pot cauza distrugerii majore dedesubtul pielii. Noroiul și alți corpi străini pătrund adînc în țesuturile de sub piele permițînd instalarea infecțiilor. Sunt dificil de observat, și survin mai ales după o zi noroioasă de iarnă sau după o partidă de vînătoare. De-a lungul

timpului, leziuni de acest tip grav infectate au dus la tetanos din cauza infecției cu *Clostridium tetani*, care se dezvoltă doar în absența oxigenului. Fig. 3 arată o astfel de leziune ce prezintă semne de tetanos. Leziunile prin înțepare pot fi la fel de vătămătoare când survin în jurul articulațiilor. Odată ce s-a produs penetrarea unei articulații, infecția se instalează rapid și singura metodă de tratament este aspersarea cu apă a articulației afectate. Aceasta poate fi întreprinsă cu calul în picioare și folosind ace, dar rezultate mai bune se obțin prin utilizarea endoscoapelor pentru examinarea rănii și prin aspersarea unei soluții saline prin articulație cu pacientul în anestezie totală (Fig. 4). Cu cât infecția din cavitatea articulației durează mai mult, cu atât mai mici sunt șansele de supraviețuire după tratament. Durata exactă a perioadei „de aur”, când aspersarea îndepărtează cu succes semnele de infecție este controversată. Majoritatea veterinarilor consideră 24 de ore ca fiind limita externă a acestei perioade; cu cât articulația este aspersată mai repede, cu atât mai mari sunt șansele de succes. În jur de 8 din 10 cai și 6 din 10 mînji cu articulații infectate supraviețuiesc și se reîntorc la o viață normală. Într-adevăr, aceste animale au fost tratate în primele 24 de ore de la apariția infecției. Fig. 4 arată silueta unui cal cu toate articulațiile marcate. După cum se poate vedea, puține sunt zonele din jurul membrului inferior ale calului considerate „la adăpost” de posibile apariții ale leziunilor. Leziunile în oricare din aceste zone trebuie examinate de un veterinar cât mai urgent cu putință.

Primul ajutor

A cere sfaturi veterinarului sau a stabili o vizită pentru un consult este important, dar cîteodată acordarea primului ajutor se impune de urgență. Ar trebui să aveți 3 obiective în minte atunci când acordați primul ajutor la cai.

1. Evitarea producerii altor leziun: Numai în cazul în care nu vă expuneți nici unui fel de risc, mutați calul într-o poziție mai sigură, departe de obiectul care a cauzat leziunea, sau de alte posibile cauze de vătămare, cum ar fi traficul. E dificil de stabilit teoretic decizia de îndepărtare a corpurilor străine mari înfipte în corpul calului e.g. cui în copită, așchie de lemn în piept. În aceste cazuri, cereți sfatul veterinarului atunci când sunați pentru primul ajutor.

2. Limitarea sîngerării: Aproape orice fel de sîngerare poate fi oprită prin aplicarea unui bandaj uscat și curat, apăsat pe rană cu o presiune moderată.

3. Limitarea contaminării: Noroiul și mizeria cresc dramatic riscul infectării, împiedicînd vindecarea. Contaminarea poate fi evitată prin clătire cu apă curentă, dar e necesară o clătire de maxim 5 minute. O perioadă mai îndelungată de 5 minute crește riscul infectării pentru că apa proaspătă este absorbită în țesuturi, rezultînd în edemă și înhibînd apărătorile naturale ale corpului.

Aceștia sunt pașii de bază în acordarea de prim ajutor și, odată îndepliniți, vor oferi oricărui chirurg veterinar cele mai bune șanse pentru o vindecare cu succes a leziunii. În nici un caz nu se vor aplica pe leziune antispetice, pudre sau alte substanțe chimice așa zis benefice.

Sumar

Caii pot fi victime a numeroase tipuri de leziuni. Abraziunile nu necesită în mod curent îngrijire veterinară, dar trebuie menținute curate. Lacerările și leziunile prin înțepare necesită investigație veterinară și câteodată multe luni de muncă încordată, bandaje și cheltuieli. Prevenția este întotdeauna de preferat tratamentului, dar dacă leziunea survine, viteza vindecării este îmbunătățită dramatic de acordarea unui prim ajutor eficient.

Fig 1.

Fig 3

Fig 2

Fig 4

